Mustaqil gazeta
HURRIYAT
1996-yil dekabrdan chiqa boshlagan
№10 (264) 2002-yil 13-mart

"Ҳуррият" сизники, Сиз ҲУРРИЯТники бўлинг!
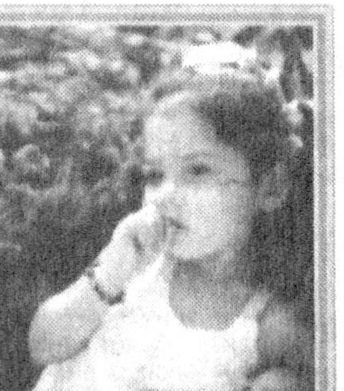
Газетамизга обуна давом этмоқда.
Нашр кўрсаткичимиз:
Якка обуначилар учун — 233, ташкилотлар учун — 234.

ПРЕЗИДЕНТ ИСЛОМ КАРИМОВНИНГ АМЕРИКА ҚЎШМА ШТАТЛАРИГА РАСМИЙ ТАШРИФИ БОШЛАНДИ

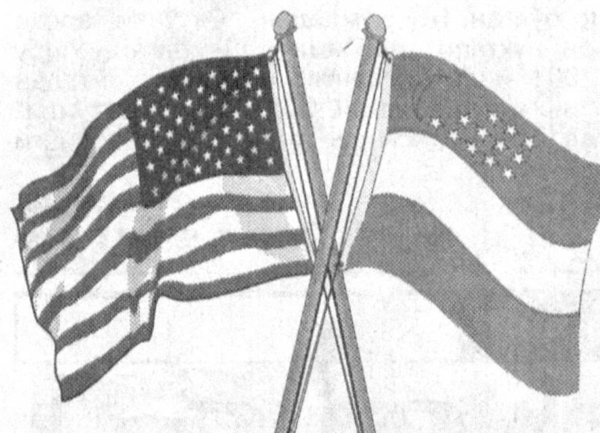

11 март куни Ўзбекистон Президенти Ислом Каримовнинг Америка Қўшма Штатларига илк расмий ташрифи бошланди.

Сафар олдидан журналистлар билан суҳбат чоғида Ислом Каримов ушбу ташриф икки мамлакат ўртасидаги ҳамкорлик муносабатларини янги босқичга кўтаришини таъкидлади.

Дарҳақиқат, ташриф доирасида Ўзбекистон Президенти Ислом Каримов АҚШ Президенти Жорж Буш, вице-Президент Ричард Чейни, парламентда Сенат ва Вакиллар палатаси аъзолари, шунингдек, ишбилармон доиралар ҳамда жамоатчилик вакиллари билан учрашади.

Учрашувлар ниҳоясида олтита муҳим ҳукуматлараро ва муассасалараро ҳужжат имзоланиши кўзда тутилган. Ўзбекистон раҳбарининг таъкидлашича, ушбу ҳужжжатлар ичида икки мамлакат ўртасидаги стратегик ҳамкорликка ҳуқуқий асос яратадиган ҳужжат ҳам мавжуд.

Ўзбекистон АҚШ билан нафақат минтақавий ва глобал хавфсизлик, балки инсон ҳуқуқларини таъминлаш, наркотрафикка қарши кураш ҳамда иқтисодийислоҳотлар муваффақиятини таъминлаш соҳасида ҳам ҳамкорлик қилиш ниятидадир.

ЎзА мухбирининг хабар беришича, Юртбошимиз АҚШга сафар йўлида 11 март куни Буюк Британиянинг "Стэнстел" аэропортида тўхтаб ўтиб, у ерда ушбу мамлакат ташқи сиёсат маҳкамаси махсус вакили билан музокаралар олиб борган. Суҳбат чоғида Ўзбекистон билан Буюк Британия ўртасидаги ҳамкорлик алоқаларини ривожлантириш билан боғлиқ масалалар муҳокама этилган.

12 март куни Юртбошимиз Америка Қўшма Штатлари пойтахти Вашингтонга етиб келди.

Ташриф тафсилотларига бағишланган материаллар билан газетамизнинг кейинги сонларида танишасиз.

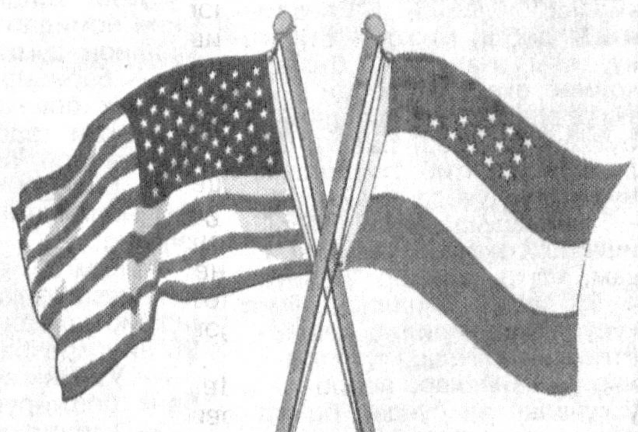

ЎЗБЕКИСТОН-АҚШ

Юртимизда айни пайтда 305 та Ўзбекистон—АҚШ қўшма корхонаси, соф Америка сармояси ҳисобига ишлаётганларини қўшиб ҳисоблаганда эса жами 316 та корхона муваффақият билан фаолият юритяпти.

ЎЗБЕКИСТОН-АҚШ

Икки мамлакат ўртасидаги товар айирбошлаш ҳажми 2001 йилда 300 миллион доллардан ошди. Бу АҚШ Ўзбекистоннинг жаҳон давлатлари билан манфаатли ҳамкорлигида 5—ўринда туради, деганидир. Аммо мутахассислар икки мамлакат ўртасидаги ҳамкорлик имкониятлари янада кенглигини таъкидлашмоқда.

УШБУ СОНДА:

Кўлмак
СОХТА ФЕРМЕРГА... КРЕДИТ?!
Тиланчими ё талончи?..
2

Байрам табриклари
3

ХУДБИНЛИК ТЎЛАШНИ ИСТАМАЙДИ
Ҳамён кимники?
4

Дараклар

ҲАМИД КАРЗАЙ РОССИЯДА

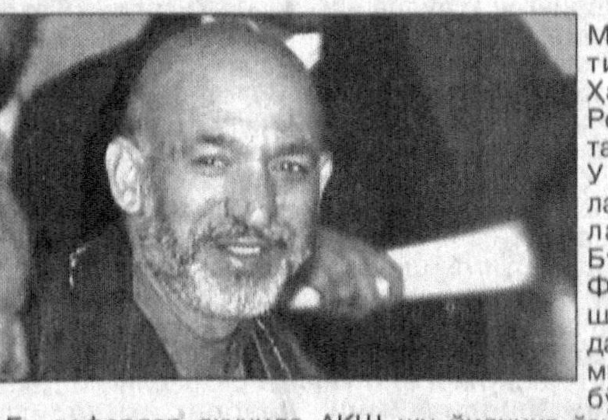

Афғонистон Мувaққат ҳукумати раҳбари Ҳамид Карзай Россияга расмий ташриф буюрди. У декабрда ушбу лавозимга тайинлангач АҚШ, Буюк Британия, Франция ва бошқа бир қанча давлатларга расмий сафарларда бўлди.

Бу сафарлар якунида АҚШ шу йилнинг ўзида 300 миллион доллар, Европа иттифоқи эса 500 миллион доллар миқдорида Афғонистонга ёрдам кўрсатадиган бўлди. Россия эса айни пайтда Афғонистонга бундай молиявий ёрдам кўрсатишга қодир эмас. Шунга қарамай, Ҳамид Карзай илгари россиялик мутахассислар қурган заводларни тиклаш, асбоб-ускуналарни янгилаш ва кадрлар тайёрлаш каби масалаларда Россия билан ҳамкорлик қилиш ниятида.

ИРОҚҚА ҲУЖУМ УЮШТИРИЛАДИМИ?

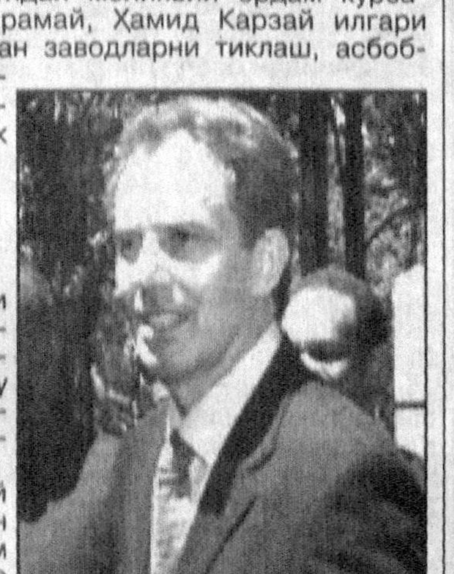

Буюк Британия Бош вазири Тони Блэр АҚШ вице призиденти Ричард Чейни билан музокаралар олиб борди. Ушбу музокалар мавзуси Ироққа ҳарбий зарбалар бериш билан боғлиқ.

Британия ҳукумати расмий вакили журналистлар билан суҳбатда "Халқаро терроризм катта хавф солиб турган бир пайтда биз бошимизни қумга тиқиб ялпи қирғин қуроли йўқ, деб ўзимизни овутолмаймиз. 11 сентябр фожеасини унутмаслигимиз керак", деб айтган.

Бироқ Буюк Британияда бу масалада фикрлар якдил эмас. Яқинда мамлакат парламенти аъзоларидан 70 нафари Ироққа қарши ҳужум уюштирмасликни ёқлаб петиция имзолади. Улар орасида айни пайтда ҳукумат тепасида бўлган лейбористлар партияси аъзолари ҳам бор.

ЁСИР АРОФАТ ЭНДИ ТУТҚУН ЭМАС

Исроил маъмурлари Фаластин раҳбари Ёсир Арофат энди Рамаллоҳдаги қароргоҳида чиқиб эркин ҳаракат қилиши мумкинлигини маълум қилди. Бу Исроил-Фаластин муносабатларида илиқлик пайдо бўлганини англатмайди. Чунки Исроил танклари ўша куни Жабил қочқинлар лагерига 40 танк билан бостириб кирган. Тўқнашувларда 13 нафар фаластинлик ҳалок бўлди ва улардан минг нафарга яқини сўроқ учун ҳибсга олинди.

Фаластин Ахборот вазири Ёсир Обид Раббо Ё.Арофатнинг Рамаллоҳни тарк этиши мумкинлиги ҳеч нарсани англатмаслигини айтиб, Исроилнинг Фаласитинга нисбатан жиноят ва қирғини тўхтатилиши, шунингдек бир ярим йилдан буён давом этаётган чеклашлар олиб ташланишини талаб этган.

Мулоҳаза

КЕЛАЖАК КАСБЛАРИ

Ҳар бир инсон давр руҳидан келиб чиқиб орзу қилади. "XX аср - космос асри", дейилган йиллар кўпчилик фазогир бўлишни ният қилгани бежиз эмас. Зеро, ўша йиллар романтикаси, инсоннинг фазо сари, ноаён кенгликлар томон йўналгани, янгиликларга умрни бағишлаш ва обрў-эътибор топиш истаги жамият томонидан матбуот воситасита кенг қўллаб-қувватланган эди.

Инсон азалдан ҳеч ким юрмаган йўлдан юргиси, ҳали ҳеч ким забт этмаган чўққини қучгиси келади. Бу унинг табиатида мавжуд хислат. Шу боис айримлар фан-техника сирларини очишга, кашфиётлар қилишга жазм этадилар. Айримлар эса мактабни битириш чоғигача касб танлашда бирор қарорга келолмайдилар. Бунинг сабаби нимада?

Назаримда, бу аввало ахборот камлигидан, гоҳида эса тафаккур чегаралanганидан. Тўғри, иккиланишнинг ҳам ижобий жиҳатлари бор. Агар бир-биридан маъқулроқ икки касбга ихлос қўйсанг. Бироқ фикрсизлик, ўз имкониятларингдан бехабарлик даражасидаги иккиланишни нима билан оқлаб бўлади?

Бунга ёлғиз фарзанд, йигит-қиз айбдорми? Фарзанд қайси касб соҳиби бўлиши унинг ўзидан ташқари ота-онага, мактаб ва жамият берган йўналишга бевосита боғлиқ эмасми?!

Шукрки, мустақиллик йилларида мажбурлаб ишга жўнатиш, керакли ҳунарларни киши истагини ҳисобга олмай ўқитиш, ўрни келганда мактабдан мажбурлаб касб-ҳунар билим юртларига жўнатиш йўқолди. Шахс эрки, илм олиш ва касб танлашдаги **конституцион ҳуқуқлар бугун истиқлол сабаб амалда қўлланмоқда.**

Бироқ, эркинликдан фойдаланиш мамлакатимиз аҳолисининг асосий кўпчилигини ташкил этаётган ёшларимизни касбга йўналтиришдан тийилишни, уларни ўз ҳолига ташлаб қўйишни англатмайди. Истиқболимиз буюк бўлишини хоҳлаяпмизми, унга **бутун жамият бўлиб муносиб тайёргарлик кўришимиз** керак.

Юртбошимиз Вазирлар Маҳкамасининг 2001 йил якунлари ва жорий йилда ислоҳотларни чуқурлаштиришга бағишлаб ўтказилган мажлисида мана шу соҳага алоҳида эътибор қаратдилар. Дарҳақиқат, **"ёшларни касбга йўналтиришнинг самарали тизими ҳозиргача шакллантирилмаган...Аксарият ёшларимиз ҳозирги кунда жозибали бўлиб туюлган мутахассисликларга интилмоқда..."**

Хўш, Ўзбекистонга яқин 5-10 йилда қанча юрист керак? Юридик факультетлар мавжуд заруратни ҳисобга олиб ташкил этиляптими ё иқтисодиётимиздан муҳимроқ бошқа сабаблар ҳам борми?

Нега битирувчиларнинг аксарияти шу соҳани маъқул кўришяпти? Ҳал этилмаган, ечилмаган муаммолар шунчалик кўпми, аксарият ёшлар нега шу соҳага кирганликларини ўзларича "туғилган мушти" билан оқлашади?

Бу ўринда Президентимиз томонидан таклиф этилган ҳуқуқ-тартибот соҳасини ислоҳ қилиш, ҳуқуқий маърифатни ошириш хусусидаги таклифлари ғоят ўринли бўлганини таъкидлаш жоиз. Бироқ ҳуқуқий маърифат ҳаммани ёппасига ҳуқуқшунослик факультетида ўқитишни англатмайдику!

Немис мутахассислари мамлакат учун 2008 йилгача ҳар йили 1200 юрист етиштиришни мўлжаллаганлар. Маълум бўлишича, иқтисодиёт бор-йўғи уларнинг 20 фоизга эҳтиёж сезмоқда. Қолган 80 фоиз юрист эса яна бошқа касбга йўналишни ўзгартиришга мажбур. Бизда ҳам шу ҳол кўзга ташланяпти.

Мўлжалларимиз нотўғри бўлса, ким бизни тўғри йўлга солади? Нега тиббиёт соҳасидаги мутахассисларимиз кўплиги жиҳатидан дунёдаги етакчи ўринда турсакда, бу соҳада хизмат кўрсатиш маданиятидан мақтанолмаймиз? Демак, гап қайси касб эгаларининг кўплиги ўша соҳанинг мамлакатимизда юксак савиядалигини англатмас экан, тегишли хулосалар қилиниши лозим, ахир!

Хўш, келажак қайси касб эгалариники? Ўзбекистон иқтисодиёти келгусида қандай касбни эгаллаган мутахассисларга эҳтиёж сезади?

Таассуфки, бу ҳақда ҳали тўлиқ тасаввурга эга эмасмиз. Макроиқтисодиёт ва статистика, Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш, Олий ва ўрта махсус таълим вазирликлари ёшлар орасида ана шулар борасида матбуот орқали маълумотлар бериб борса ёмон бўлмасди.

Жаҳон бу борада қандай тажрибаларга эга? Ривожланган мамлакатларда қандай касблар оммалашяпти?

Ҳозир кўпчилик ривожланган мамлакатларда компьютер, интернет ва биотехнологиялар янгича иқтисодиётнинг двигатели, билим ва малака унинг ёқилғиси, деб қаралмоқда.

Яна Германия тажрибасига назар солайлик: 20 йил муқаддам фақат 14 фоиз ходимлар компьютер бошқараётган станоклар билан ишлардилар. Бугунги кунда фабрика, завод, устахоналарда, офисларда ва йўлларда ёппасига компьютердан фойдаланмоқдалар. Бир вақтнинг ўзида ахборот ва хизмат кўрсатиш сектори жадал ривожланиб бораяпти. Тахминларга қараганда, ушбу мамлакатда 2010 йилга келиб 70 фоиз ходим хизмат кўрсатиш соҳасида банд бўлади.

Қишлоқ хўжалигида банд бўлганлар сони эса 1995 йилда 2.9 фоиз бўлса,2010 йилда янада қисқариб, 1.8 фоизга тушади. Бу - меҳнатнинг ахборотлаштириш кўлами кенгайиб бораётгани натижасидир.

Ўзбекистонда эса бу соҳадаги кўрсаткич ҳануз жуда юқорилигича қолмоқда. Айрим ўринларда кеча юз киши ишлаган колхозда нега бугун 10-15 киши ишлаяпти, деган шикоятомуз гапларни ҳам эшитамиз. Бу ҳақда фикр юритувчилар Ўзбекистон аҳолиси йилига 300-400 минг нафарга кўпайиб бораётгани, ресурслар эса ўша даражада қолаётганини эътибордан соқит қилмоқдалар.

Ривожланган мамлакатлар, жумладан, Германияда касбларнинг ахборотлашуви азалий касблар чегараларининг "ювилиб" бошқа касблар билан вазифа ҳамда ваколат дoираси қоришиб, кесишиб кетишига олиб келаётир. Яқин келажакда Германия консалтинг, режалаштириш, реклама бўйича янги квалификацияларга эҳтиёж сезишини айтишмоқда.Турфа ихтисосликлар бир-бирини тўлдириб, янги касблар вужудга келаяпти. Ахборот брокери, ахборот графикаси мутахассиси, ОАВ ва реклама учун тайёрловчи мутахассислар ана шундай янги касблардандир.

Немис мутахассислари биз ижобий деб қараётган **ихтисослашувни XX асрнинг энг нотўғри йўли,** деб қарашмоқда. Айрим фан соҳалари ихтисослашувда шу қадар чуқурлашиб кетдиларки, оқибатда фан ва амалиёт ўртасида катта бўшлиқ вужудга келди. Айни пайтда ривожланган мамлакатларда тескари жараён кузатиляпти.

IT- информацион (ахборот) технологиялар ривожи айни пайтда кўпгина касб эгаларига ўз мавқеларини тиклаб олиш имконини беради. Кўпчилик 60-йилларда физиклар ва лириклар ҳақидаги баҳсларни унутгани йўқ. Аммо кеча ўз истиқболидан масрур физиклар бугун оддий бозорчилар олдида ҳам мулзам бўлаётганини кўриб турибмиз. Маълум бўлишича, ахборот технологиялари ривожи яна физикларнинг иқтисодий ривожланишдаги муҳим ўринга кўтарилишига имкон яратаркан. Зеро физиклар яна электротехник ва ахборот соҳасидаги мутахассис сифатида жамиятга керак бўлиши кутилмоқда.

Ахборот технологиялари ишлаб чиқаришда аёллар ўрнининг ортишидан дарак беряпти. Айни пайтда дунёда аёл раҳбарлар сони 1-3 фоизни ташкил этаётган бўлса, Германияда бу кўрсаткич 5 фоиз, АҚШда эса 40 фоизгача юксалган. Компьютер тизимларининг ривожи уйда ўтирган кўйи шартнома асосида ишни бажариш имконини беради. Германияда иш билан банд аҳолининг 60 фоизи меҳнат шарномалари асосида фаолият юритяпти. Агар бизнинг аёлларимиз мана шундай фаолиятга киришсалар, иқтисодиётимиз нақадар катта фойда кўрган бўлур эди.

Бунинг учун катта тадқиқот ишларини ривожлантириш зарур бўлади. Биз мисол келтираётган Германияда ISA – Ихтисос танлаш ва меҳнат бозори Ахборот тизими, Меҳнат бозори ва касбни тадқиқ этиш институти фаолият олиб боради. Бундан ташқари "Job-aqtiv" федерал қонуни ҳам меҳнат фаолиятини бошлаётганлар ва ёшлар орасида ишсизликни тугатишга қаратилган.

Биз меҳнат бозоримиздаги вазиятни чуқур таҳлил этишга эҳтиёж сезмоқдамиз. Агар бозоримизда ишчи кучлари зиёда бўлса (норасмий ишчи кучи бозорлари мавжудлиги буни кўрсатиб турибди), шунга мос равишда уни экспорт қилиш чораларини белгилаш жоиз. Бу ижтимоий кескинликнинг олдини олиши ҳеч кимга сир эмас.

Жаҳон иқтисодиётидаги кескин тараққиёт суратлари, агар биз унинг бир бўлагига айланишни хоҳласак, ана шу тенденцияларга тайёр туришимизни тақозо этмоқда. Шу ўринда Президентимизнинг юқорида қайд этилган мажлисда тегишли вазирликларга бу борада махсус дастур тайёрлаш ва тасдиқлаш учун ҳукуматга киритиш юзасидан берган кўрсатмаси кишида катта умидлар уйғотади.

Амиркул КАРИМ

Mustaqil gazeta HURRIYAT

Тафтиш

"Раҳбар энг мураккаб, энг қийин вазиятларда ҳам одамларни кўндириши, уларни баъзи бир ножўя йўллардан, хатти-ҳаракатлардан қайтариши ва ўз атрофида соғлом вазият, соғлом иқлим барпо этиши даркор".

Президент Ислом Каримовнинг халқ депутатлари Сурхондарё вилояти Кенгашининг навбатдан ташқари сессиясида сўзлаган нутқидан

СОХТА ФЕРМЕРГА... КРЕДИТ?!

Туядан сўрадилар: "Нега бўйнингиз эгри?"

Туя викор билан жавоб айлади: "Ўзи менинг... қаерим тўғри?"

Қаранг, бечоранинг ҳатто думи ҳам эгри экан: Денов шаҳридаги бир бўрдоқчилик корхонаси иншоот ва иморатларнинг хусусийлаштириш ғаройиботлари билан танишиб, туянинг жавоби эсимга тушди — қайси ҳужжатни кўзга олсангиз, айбини ўзи айтиб беради.

2001 йил 24 август. Денов шаҳар улгуржи чакана матлубот савдо ҳиссадорлик бирлашмаси кузатув кенгашининг Б.Тўхлиев раислигидаги йиғилиши бўлиб, у кишини ҳозир бўлганларга бўрдоқчилик корхонасининг асосий воситаларини хусусий мулк қилиб сотиш тўғрисида таклиф билдирдилар.

Ана шу майдагина баённомадан майдагина кўчирма: **"Сўзга кузатув кенгаши аъзоси Ғ.Исматов чиқиб: "Амалдаги қонунчиликка асосан мулкни қайта баҳолаш учун баҳолаш комиссияси тузишни ва экспорт таҳлил маркази томонидан экспертиза қилиниши кераклигини айтиб, баҳолаш комиссияси тузишни, жамият бошқарувига юклашни таклиф қилди. Таклиф кенгаш аъзолари томонидан бир овоздан тасдиқланди".** Баённомада... шундай ажойиб таклиф киритган Ғ.Исматовнинг имзоси йўқлигига ҳайрон қолиб, буни ўзидан сўрадим:

— Бундай йиғилишга қатнашмаган бўлсам, қандай қилиб гапиришим мумкин! Тўғри, кузнинг ўрталарида бош бухгалтер менга шундай қоғозни кўл қўйдириш учун олиб келди. Мен сизларга кўргичоқ эмас, деб қайтариб юбордим.

2001 йил 16 октябрь. Таъкидланган иморатлар ва асосий воситаларни "Наврўз — 96" фермер хўжалигига хусусий мулк қилиб сотиш учун беш нафар кишидан иборат ишчи гуруҳи тузиш тўғрисида бирлашма раиси У.Баратовнинг 63-сонли фармойиши чиқди. Бу фармойишнинг бир нусхаси негадир 50-рақам билан рўйхатга олинди.

Мазкур ишчи гуруҳига бирлашма раисининг ўринбосари Г.Хасанова бошлиқ этиб тайинланди. Гуруҳ шу куниёқ 18 ноядаги асосий воситаларнинг амалдаги қонунлар ва меъёрий ҳужжатларга асосланган ҳолда сотишга тавсия этиладиган нархини чиқардан ва у бир сўм ҳам кам эмас... ўн миллион сўм бўлди. 6-7 хонали 18 та рақамнинг йиғиндиси айнан ўн миллион сўм чиққанлиги таҳлилнинг мени ажаблантирди: уларни ҳисоблаган эдим, кўрсатилганидан 131526 сўм зиёд чиқди. Ваҳоланки, ҳайъатни ҳам, далолатномани тасдиқлаган бирлашма раисини ҳам тўрт амални билмайдиган анойи деб бўлмайди.

Шундан сўнг ваколатли мутахассислар кўмагида сотишга тавсия этилган нархларни чиқаришда Республика Макроиқтисодиёт ва статистика вазирлиги ҳамда Республика Молия вазирлиги тасдиқлаган "2001 йил 1 январь ҳолатига асосий фондларни қайта баҳолашни ўтказиш тартиби"га нечоғлик амал қилинганлигини ўргандик. МАСАЛА: *1983 йилда фойдаланишга топширилган молхона биноси 18 йил давомида 45 фоиз — 739.991.8 сўмга эскирибди. Бошланғич нарх ва шу рақамнинг ҳар қайсиси ҳалиги тартиб талабларига мувофиқ 9,2 коэффициентга кўпайтирилиб, каттасидан кичиги ажратилса, қайта нархланаётган асосий фонднинг 2001 йилдаги ҳақиқий нархи келиб чиқади. Агар шу тартибга риоя қилинганда "Молхона биноси"нинг нархи 8,3 миллион сўм бўлар эди. Мухтарам ишчи гуруҳи эса, 2,7 миллион сўм чиқарди. Фарқ — 5 миллион 574 минг сўм! Бундай фарқ "товуқхона биноси"ни қайта нархлашда 4,1 миллион сўмни, "молхона бостирмаси"ни нархлашда 8,5 миллион сўмни ташкил этди. Фақат шу учтагина рақамнинг йиғиндиси 18 миллион 302 минг сўм бўлар экан!*

Ана шундай "ажойиб" далолатномани тузган ишчи гуруҳнинг аъзоси, бирлашма бош ҳисобчиси М.Султоновадан: "Нега бундай қилдиларингиз?" деб сўраган эдим, Муҳаббатхон бир сўз ҳам демасдан, елкасини қисиб: кўзи билан шифтга ишора қилди. Комиссия раиси Г.Хасанова эса: "Шундай ишларни қўйинг, унда кўра бизни мақтаб ёзинг!" деди.

Ана шундай қўлбола далолатномани карсиллатиб тасдиқлаган бирлашма раиси У.Баратовнинг жавоби эса ҳар томонлама кулай бўлди: "Нима қиласиз ўзингизни ҳам, бизнинг ҳам бошимизни оғритиб. Газетага ёзганингиз билан тўғрилаб бўлмайдиган иш йўқ!"

Мен яна тек ўтирмадим.

— Кўп йиллар давомида қурилган ва минглаб мол боқиш мумкин бўлган шундай ажойиб иншоотларни ҳақиқий нархидан ҳам жуда арзонга сотиб юборибсизлар. Бундан мақсад фойда олиш бўлса, уни "ким ошди" савдосига қўйганларингизда, балки ҳозиргидан беш-олти баробар кўп даромад кўрармидиларингиз?

Раис индамайди, қаердан қандай фойда кўришдан ўзим яхши биламан, дегандек ғазабини ютиб деразага қарайди. Шу пайт эсимга бир латифа тушади: мижознинг бўй-басти ва у олиб келган матони ўлчаган тикувчи ўйланиб қолибди. "Етмасмикан?" дебди мижоз. "Етишгаку, етар экан, аммо бизга қолмас экан-да" дебди тикувчи. Лекин кайфияти бузилмасин деб, раисга бу латифани айтиб ўтирмадим.

Чунки бу дунёда анойи йўқ — бирлашма раиси тугул, ишчи гуруҳининг аъзолари ҳам, ҳатто харидор "Наврўз — 96" ҳам ўн миллион сўмга хусусийлаштирилиб олинаётган иморатлар, тракторлар, машиналар, асбоб-ускуналар ва бундан бошқа кўпдан-кўп асосий воситалар беш-олти... ўн миллион туришини, энг муҳими, "ким ошди" савдосига қўйилса, бундан ҳам қиммат кетишини жуда яхши билишади. Аммо бирлашманинг хазинасига келиб тушадиган бунча пулдан раисга, унинг ўринбосарига, бош ҳисобчига нима фойда?! Лекин мен ишонаманки, мутасаддилар ҳам оғзинг қани, деса қулоғини кўрсатадиганлардан эмас — ҳаққи кўчада қолдирмайди.

Ана энди шу-ундай марҳаматларга муяссар бўлган харидор — "Наврўз — 96" фермер хўжалиги билан танишамиз.

Вақт тиқилинч бўлганлиги учун "Наврўз — 96" фермер хўжалигининг бошлиғи Чори Жумаев *(Хотам Жумаевнинг укаси)* Ташқи иқтисодий фаолият миллий банки Денов бўлими бошқарувчиси Б.Шеровга якшанба — 14 октябрь куни 10 миллион сўм кредит сўраб ариза берди. Поезд жўнаб кетаётганлиги сабабли, эртасигаёқ Чоривойнинг аризаси кредит комиссиясининг мажлисида ошиғич равишда муҳокама қилинди ва ўзингиз ҳам сезиб турганингиздек... қаноатлантирилди. Лекин ҳамжиҳат бўлиб ҳаракат қилишга тўғри келди — бутун шаҳар бу ишга сафарбар этилди. Айниқса, гаровга қўйиладиган мол топиш қийин бўлди. Натижада 1980 йилда ишлаб чиқарилган ВАЗ-21 033 русумли Телдиева Ўғилойнинг номидаги жигулини 1,7 миллион сўмга нархлашди. Бу — барибир камлик қилди. Банк бошқарувчиси шу ерда ҳам тадбиркорнинг жонига оро кирди.

— Банкнинг Қизилтойини 5,5 миллионга гаровга кўямиз!

— Кимга? — деди кетма-кет муваффақиятлардан шошиб қолган "Наврўз — 96"нинг раҳбари.

— Ўзимизга-да, — деди банк бошқарувчиси.

— Ўзингизнинг машинангизни ўзингиз ўзингизга нега оладиган кредит учун гаровга қўйсангиз... қандай бўлар экан?

—Михдай бўлади,— деди бошқарувчи. — Биринчидан, "Нексия" янгигинанинг номида, иккинчидан, Сафарова Адибанинг кимлигини ким билиб ўтирибди, учинчидан, шундай ишлар кўпинчадан келмасса, бу ерда нима қилиб ўтирибмиз.

Арбоб айтганидан қайтмайди — эртасигаёқ ўн миллион сўм пул "Наврўз — 96" фермер хўжалиги ҳисобидан Денов шаҳар чакана савдо ҳиссадорлик жамияти бирлашмасига зинғиллаб ўтиб кетди.

Ваҳоланки, Денов туман давлат солиқ идораси томонидан "Наврўз — 96" фермер хўжалигининг миллий банкдаги ҳисоб рақами вақтинча ёпиб қўйилганига энди... саккиз ой бўлган, чунки у бу даврга келиб ҳам ўзининг фаолияти ҳақида лозим бўлган идораларнинг биронтасига, шу жумладан, солиқ идорасига ҳам ҳисобот топширмаган эди. Бўлмаса, ҳисобот тайёрлашдан осони йўқ. Аммо банкдаги ҳисоб рақамига эҳтиёж бўлмаганлиги учун уни тайёрлашга ҳафсала қилишмади.

"Наврўз — 96" фермер хўжалигининг фаолиятига доир ахборотларни излаб, кўп идораларга, жумладан, туман қишлоқ ва сув хўжалиги бошқармасига ҳам бордим.

— Туманимизда чорвачилик маҳсулотлари етиштирадиган бундай фермер хўжалиги йўқ, — деди туман ҳокимининг биринчи ўринбосари, туман қишлоқ ва сув хўжалиги бошқармасининг бошлиғи Абдусамад Хожикулов.

— Балки, бордир? Сиз эслай олмаётгандирсиз. Чунки у яқинда миллий банкдан 10 миллион сўм кредит олди.

— Бўлиши мумкин эмас! — деди Абдусамад ака. — Чунки ҳар бир фермер хўжалигининг йўналиши, етиштираётган маҳсулоти бизнинг ҳисобимизда туради. Бундан ташқари, Деновда тузилган ҳар бир фермер хўжалигини жуда яхши биламан. Сабаби мен туман ҳокимлиги қошидаги ана шундай комиссияга раҳбарлик қиламан. Агар биз бехабар қолиб... тузилиб кетган бўлмаса?!

— Ҳа, яшанг, отангизга раҳмат!

Узоқ изланишлардан сўнг "Наврўз — 96" фермер хўжалиги Денов туман ҳокимининг 2000 йил 6 январдаги саккизинчи қарори билан ташкил этилганлигини бир бало қилиб билиб олдим: фуқаро Жумаев Ҳотамнинг фермер хўжалиги тузиш учун ўн гектар ер сўраб берган аризаси "Ғалаба" жамоа хўжалигининг бошқарув йиғилишида 1999 йил 28 октябрь куни муҳокама этилиб, бу ҳақда 8-рақам билан қарор қабул қилинади.

Ваҳоланки, Ўзбекистон Республикасининг "Фермер хўжалиги тўғрисида"ги қонуннинг "Фермер хўжалигини ташкил этиш тартиби" деб номланган 6-моддасида бундай дейилади: **"Фермер хўжалиги ихтиёрий равишда хўжалик бошлиғининг қишлоқ хўжалик кооперативи (ширкат хўжалиги) бошқарувига ва туман ҳокимига ёзма мурожаати асосида ташкил этилади. Аризада сўралаётган ер участкасининг жойлашган манзили, майдони, фермер хўжалигининг тартиби кўрсатилади. Ҳамда товар қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришини ташкил этишнинг бизнес режаси тақдим этилади.**

Қишлоқ хўжалик кооперативи (ширкат хўжалиги) бошқаруви фермер хўжалиги ташкил этиш тўғрисидаги масалани умумий мажлис муҳокамасига киритади, умумий мажлис бу хусусда тегишли қарор қабул қилади. Туман ҳокими ширкат хўжалиги умумий мажлиси қарори асосида ер участкаларини бериш масалаларини кўриш бўйича туман комиссиясининг хулосасини инобатга олган ҳолда фермер хўжалигини ташкил этиш тўғрисида қарор қабул қилади".

Туман ҳокими "Фермер хўжалиги тўғрисида"ги қонуннинг шу жойларини билмайди, шунинг учун бу қонуннинг биронта талабини бажармаган, деган гапга бировни ишонтириб бўлмайди: ўзини "Наврўз — 96" фермер хўжалиги бошлиғи этиб тайинлаган Ҳотам Жумаев туман ҳокимлигига ҳеч бўлмаганда ариза берганида ҳам майли эди.

Буни қарангки, "Наврўз — 96" фермер хўжалигини ташкил этиш тўғрисида туман ҳокимининг қарори имзоланган кунлари "Ғалаба" жамоа хўжалиги аллақачон мулкчиликнинг янги шаклига ўтган — ширкат хўжалигига айланиб бўлган эди.

Ана энди мендан сўранг: Ҳ.Жумаевнинг фермер хўжалиги тузиш ва 10 гектар ер сўраб ёзган аризаси қонунда кўрсатилганидек, умумий йиғилиш муҳокамасига нега қўйилмади? Чунки, бу мумкин эмас. Ширкат аъзолари: "Қанча ер бўлса ўзимиздан ҳам ортмайди!" дейиши тайин. Буни Ҳ.Жумаев ҳам, "Ғалаба"нинг раиси ҳам, туманнинг ҳокими ҳам яхши билар эди — шу сабабли муродга етмоқ учун қонунни айланиб ўтиб қўя қолишди: туман ҳокимининг ўринбосари, иқтисод ва статистика бошқармасининг бошлиғи А.Бозоров эса икки йил давомида "Наврўз — 96"нинг ихтиёрида қанча мол бор-у, неча тонна гўшт, сут тайёрланганини билолмай қийналиб юрибди.

...Туянинг жавобида нечоғлик катта маъно борлигини энди тушундингизми?! Аммо чўлоқ туя узоққа боролмагани сингари бундай ҳаракатларнинг эртаси йўқ: қонунларни оёқ ости қилсанг, уям сени аяб ўтирмайди. Зотан, ҳисобни бўри егани йўқ. Қолаверса, шаҳримиз ҳам бедарвоза эмас.

Т. РАЗЗОҚОВ,
журналист

Акс-садо

ҲОКИМЛИКДА МУҲОКАМА ҚИЛИНДИ

"Электр токи керак!"
("Ҳуррият", 2002 йил 23 январь)

Мақолада Чироқчи туман "Чиял" ширкат хўжалигининг "Оқтўнли" қишлоғида яшовчи фуқароларнинг таҳририятга ёзган шикоят хати эълон қилиниб, унда қишлоқда 3-4 кунлаб электр токи бўлмаслиги, дўконларда ун, шакар, ўсимлик ёғи сингари аҳоли эҳтиёжи учун зарур бўлган маҳсулотлар йўқлиги ва телефон алоқа хизмати талабга жавоб бермаётганлиги баён қилинган.

Ушбу масала туман ҳокимлигида мутасадди раҳбарлар иштирокида муҳокама қилиниб, унинг натижаси тўғрисида қуйидагиларни маълум қиламиз:

Ҳозирги вақтда "Ўзбекэнерго" давлат акциядорлик компанияси тизими бўйича ҳар бир электр тармоқларига истеъмол бўйича лимит берилган. Лекин белгиланган лимитга нисбатан электр энергия истеъмоли ошиб кетмоқда. Шу сабабли электр энергияни истеъмол қилишни жадвал асосида қисқартиришга тўғри келаяпти. Айниқса, кечки пайтлари энергия тизимида қувват етишмаслиги сабабли электр энергия таъминотида чеклашлар бўлаяпти. Бундан ташқари Қарши-Чироқчи линиясида ҳам юклама ошиб кетганда чеклашлар кузатилмоқда. Шу сабабли мақолада кўрсатилган жойларда ҳам узилишлар бўлган.

"Оқтўнли" қишлоғида 4000 нафар аҳоли истиқомат қилаётган бўлиб, уларга 8 турдаги озиқ-овқат ва ноозиқ-овқат маҳсулотлари етказиб бериш билан 2 та хусусий савдо дўкони шуғулланмоқда ва улар томонидан ҳар ойда жон бошига 4 килодан ун маҳсулоти ҳамда аҳоли эҳтиёжига қараб ўсимлик ёғи ва шакар етказиб берилмоқда ва бу масала туман ҳокимлиги ҳамда қишлоқ фуқаролар йиғини томонидан қаттиқ назоратга олинган.

2001 йил июль ойида Чироқчи-Кўкдала йўлидан кесиб ўтган телефон линиясига юқори кучланишли электр токи тушиши натижасида телефон кабели ва айрим ускуналари ишдан чиққан. Натижада шу йўналишдаги телефон хизматида узилишлар содир бўлган. Шу жумладан, "Оқтўнли" алоқа бўлимидаги телефон нуқтаси ҳам ишламай қолган. Ушбу телефон линияси 2001 йилнинг сентябрь ойида қайтадан тўлиқ таъмирланиб ишга туширилган. Жумладан, "Оқтўнли" алоқа бўлимидаги телефон нуқтаси ҳам таъмирланиб, ҳозирги кунда ишлаб турибди.

Ф.АШУРОВ,
Чироқчи тумани ҳокими

Муносабат

КЎЛМАК

"Сойга оқаётган сув". "Ҳуррият", 2002 йил 20 февраль

Халқимизнинг матбуотдан, журналистлардан умиди катта. Истиқлолнинг дастлабки йиллариданоқ уларга "тўртинчи ҳокимият" мақомининг берилиши шундан далолат.

Матбуотнинг фаолиятини мувофиқлаштиришга йўналтирилган кўплаб қонунларнинг қабул қилиниши ҳам оммавий ахборот воситаларига бўлган эътиборнинг ижтимоий намойишидир. Ҳақиқатан ҳам жамоатчиликнинг фикри моддий кучга айланган жойда матбуот қудратли аҳамият касб этади. Атом кучини вайрон қилиш учун ҳам, юртни фаровон қилиш учун ҳам ишлатиш мумкин бўлгани сингари агар журналист мамлакат, миллат манфаатларини ўз манфаатидан устун қўйса, бундай мақолалардан халқ катта наф кўради.

Шу сабабли ҳам "Журналистик фаолиятни ҳимоя қилиш тўғрисида"ги Қонуннинг 6-моддасида **"Ўз касбига доир фаолиятни амалга ошириш чоғида журналист: ўзи тайёрлаётган материалларнинг тўғри ёки нотўғри эканлигини текшириши ва холис ахборот тақдим этиши; айбсизлик презумпциясига амал қилиши; шахснинг ҳуқуқлари ва эркинликларини, шаъни ва қадр- қимматини ҳурмат қилиши ШАРТ"** деб эслатиб ўтилган. Инсон яралгандан бери эзгуликка интилади. Амалдаги қонунлар эса барчамиз сингари журналистларни ҳам ана шундай ёруғликка даъват этади. Агар одамлар тўғри йўл қолиб, эгри йўлдан юрмаганларида балки бундай меъёрий ҳужжатларга ҳеч қачон эҳтиёж бўлмасмиди... Менинг фаолиятимга бағишланган "Сойга оқаётган сув"ни ўқиб ана шундай мулоҳазалар хаёлимдан кечди.

Муаллиф Абдумалик Ҳайдаров... укамиз билан бироз ихтилофимиз бор — менга қарши зарба бериш учун мўътабар газетанинг обрўсидан фойдаланиши амалдаги қонунларга нечоғлик мос келишини ҳуқуқ-тартибот идораларининг ҳукмига ҳавола этган ҳолда газета таҳририяти эътиборига бир гапни маълум этмоқчиман: бултур журналист (Мухбир мақолада тилга олинган ҳудудда истиқомат қилади — **Таҳр.**) "Йўлдош Раҳимовга берамиз!" деб ҳамқишлоқларидан пул йиғиб олган. Бу гапдан мен хабар топгач, тўпланган маблағ эгаларига қайтарилган. Мен содир бўлган воқеа ҳақида ваколатли идораларга расман мурожаат ҳам қилдим. Мақола муаллифи эса ўзини суд мажлисида ҳимоя қилишнинг ўрнига "Ҳуррият" орқали бу тадбирни амалга оширибди. Менимча, газета бировлардан ўч олиш қуролига айланмаслиги керак. Агар луқмада баён қилинган салбий ҳаракатлар менинг фаолиятимда содир бўлганида ҳуқуқ идоралари ходимлари ҳеч иккиланмай лозим чораларни қўлларди. Аммо ҳаёт ҳақиқатлари мақола муаллифи талқинларининг тўқима эканлигини кўрсатяпти — олтмиш тўрт ёшда бўлсам-да, халқ хўжалигининг ғоят масъулиятли бўғинида раҳбарликни давом эттирмоқдаман: фаолиятимни назорат қиладиган идораларнинг эътирозларини ҳозирча эшитганим йўқ.

Энди, бевосита газетадаги танқидга келадиган бўлсак... Ўз меҳнат вазифасини мунтазам бузганлиги учун бултур 27 август куни Раимназар Тошпўлатов Ўзбекистон Республикаси Меҳнат кодекси 100-моддасининг 3-бандига мувофиқ вазифасидан озод қилинган эди. Унинг судга эмас, мухбирга мурожаат қилиши одамни ҳайрон қолдиради. Бу мулоҳаза 2000 йилда меҳнат шартномаси бекор қилинган Хўжаназар Саъдуллаевга ҳам тааллуқлидир.

Шундан сўнг мен ошна-оғайнигарчилик, таниш-билишчиликда айбланаман. Идорамизнинг тасарруфида 750000 метрдан зиёд катта-кичик, узун-қисқа каналлар бор ва улар кўплаб туманларнинг ерини суғоради. Бу юмушга 340 нафардан зиёд мутахассис сафарбар этилган. Энг муҳими, каминани оғайнибозчиликда айблаган журналист Республика Вазирлар Маҳкамасининг 1997 йил 11 мартида имзоланган 133-қарорини бир кўздан кечирганида ҳаммани даҳшатга соладиган бундай айбларни менга тўнкамас эди. Мазкур Қарорда қишлоқ ва сув хўжалиги тизимида бир-бирига яқин қариндошларнинг ўз мутахассисликлари бўйича ишлашларига руҳсат этилган.

Йўлдош Холиқов ҳам ўз аризам билан ишдан кетдим, деб орадан икки йил ўтгандан сўнг А.Ҳайдаровга кўз ёш қилади. Оилавий шароитим бўлмаганидан ўз хоҳишим билан ишдан бўшашга рухсат қилинг, деб ариза ёзиб ўтиргандан сўнг мен нима қилишим керак?! Яна менга кўп иморатларни хусусийлаштириб олди, деган таъна тўнкалади. Эслатишим керакки, хусусийлаштириш жараёни туман ҳокимлигининг ва бошқа ваколатли идораларнинг бевосита назорати асосида амалга оширилади.

Ўз аризаси билан ишни топширган Абдуҳалим Саъдуллаев мени ва итоатимдагиларни ҳужжат сохталаштиришда айблайди. Аммо ўзи тилга олган 132-ҳисоб варағидаги имзо билан унинг ишдан бўшаш тўрисидаги аризага қўйган имзо солиштирилса А.Саъдуллаевнинг туҳмати маълум бўлиб қолади.

Мен ўн йиллар вилоят сув хўжалиги тизимига раҳбарлик қилган одамман. Кейинги ўн беш йил ичида эса Тўполанг-Қоратоғ каналлари бошқармасини бошқараётирман. Бу идора вилоятнинг минглаб гектар экин майдонларига сув етказиб беради. Ана шундай юмушни бажариб турган улкан идора раҳбарини қайсидир хўжаликнинг қайсидир даласидаги бир парча майдонини чанқатиб қўйишда айблаш... Биласизми, ҳатто ёш болани ҳам бу гапга ишонтириб бўлмайди. Тўғри, жавобгарга ҳам истаган гапини айтиш ҳуқуқи берилади, аммо у матбуот орқали амалга оширилиб, оламга жар солинса, одамга алам қиларкан.

...Оқар сув айнимайди. Кўлмак сув эса тезда бузилади, бир кунда истеъмолга яроқсиз бўлиб қолади. "Сойга оқаётган сув"даги ғаразгўйлик — ана шундай кўлмак, назаримда: уйдирма бўлганлиги учун ундан ҳеч кимга наф йўқ.

Йўлдош РАҲИМОВ,
Сурхондарё вилоят Тўполанг-Қоратоғ каналлари бошқармаси бошлиғи, техника фанлари номзоди

Мунозара

ҲАҚИҚИЙ САНЪАТКОРНИ БАРЧА ТИНГЛАЙДИ

Яқинда "Ўзбекистон" телеканалининг "Ахборот" дастурида Вазирлар Маҳкамасининг 2001 йил 26 июндаги "Эстрада қўшиқчилик санъатини янада ривожлантириш тўғрисида"ги Қарори ижросига бағишланган лавҳа берилди. Унда Ўзбекистон Халқ шоири Нормурод Нарзуллаев айрим ижрочилар, баъзи гуруҳлар ижро этаётган қўшиқлар матнининг ўта ночорлиги ҳақида гапириб, "бир кўриб берсангиз", дея тақдим этилган "шеър"дан парчани намуна тарзида ўқиб ҳам берди.

Афсуски, ўша қарор қабул қилинганидан кейин ҳам матни Нормурод ака ўқиган "шеър"дан-да ночорроқ қўшиқлар эфирда ҳамон янграётир. Уларнинг қандай овозда ижро этилаётгани эса алоҳида мавзу.

Матни ва куйи саёз қўшиқлар кўпайишининг олдини олиш учун қўшиқ матни ва мусиқасини профессионал шоир ва бастакор (композитор)лар ёзиб берсалар тўғрироқ бўларди. Бу йўналишни ҳаётга изчиллик билан татбиқ эта олсак, натижалар тезда ўзини намоён қилиши тайин...

Менимча, қўшиқ шеър, мусиқа ва овоз деган учта элементдан ташкил топади. Агарда шеър ва мусиқани профессионаллар ёзса, унда қўшиқнинг ўзини ҳам профессионаллар ижро этгани маъқул эмасми? Бошқача айтадиган бўлсак, қўшиқнинг ижроси нима учун профессионал бўлмаяпти? Бу ўринда мен илгариги йиллардагидек хонандаларни бадиий ҳаваскорларга ва бирон жойда (Ўздавфилармония, мусиқали театрлар ва бошқалар.) доимий маош олиб ишловчи профессионал хонандаларга ажратилгани ва бу билан уларнинг мақоми аниқ белгилаб қўйилганини назарда тутаяпман.

Ҳозирда ҳам хонанда ёки гуруҳларга мана шу "ўлчов" билан ёндашиладиган бўлса (яъни, ваколатли ҳайъат уларни тоифаларга ажратиб берса) Ўзбекистондек улкан давлатнинг расмий давлат теле ёки радиоканалида бир тумандаги иккита жамоа хўжалигининг ҳаваскор футбол жамоалари ўйини ҳақида репортаж олиб берилмагани каби, ҳаваскор тоифасидаги хонанда-ю гуруҳларнинг чиқишларини ҳам кўрсатиб туришга ҳожат қолмасди. Улар аввал бошқа каналлар орқали, шунингдек, тўй-ҳашамларда чиқиб, етарлича танилиб, маълум мақомга эришганларидан сўнг эса, марҳамат, кўрардик ҳам, эшитардик ҳам...

Бизда эса ҳозирча ҳар қандай хонандани ҳам, унинг вокал маъносида овози бор-йўқлигидан қатъий назар "шу ҳам хонанда экан", деб тинглайверадилар. Аксарият уларни зўр қўшиқчи деб мақтаб ҳам юради... Бу хонанданинг овоз имкониятлари қандай? Мана шу овози билан қўшиқ айтиши қанчалик тўғри? Умуман, мана шу бор овози билан у Ўзбекистондан ташқарида ҳам ҳақиқий қўшиқчи, хонанда деб тан олиниши мумкинми? — деган саволлар ҳеч бир тингловчини, ҳатто шу соҳа мутахассисларини ҳам қизиқтирмайди. Бу масалада бирон газета-журналда чиқиш қилинганини мен билмайман...

Бугун бизда "Ҳар қандай овоз билан ҳам, техника имкониятларидан фойдаланиб ашула айтиш мумкин экан", деган фикр ҳукмрон. Бунинг оқибатларини эса ҳаммамиз аниқ-тиниқ кўриб ва ҳис қилиб турибмиз.

Ботир Зокировни, "Ялла"ни, Юлдуз Усмонова каби бир қатор санъаткорларни ҳисобга олмаганда Сариёғочдан нарироқ ўтилганда бирон ҳақиқий хонанда тариқасида тан оладиган эстрада хонандамиз йўқ. Яқин ўртада чиқиши ҳам гумонга ўхшайди.

Абдуқаҳҳор МУТАЛОВ,
ҳуқуқшунос

— Сизни яхши кўрамиз, бувижон!

Луқма

ТИЛАНЧИМИ Ё ТАЛОНЧИ?

Кўча-кўйда, бозорларда, бекатларда, дам олиш масканларида тез-тез садақа сўраб ўтирган бечораҳол кишиларга кўзим тушади. Уларни кўрганимда ҳар гал дилимда ачиниш, афсусланиш туйғуларини ҳис қиламан. Улар билан суҳбатлашай дейману, бироқ негадир бунга журъатим етишмайди.

Ниҳоят, яқинда бор иродамни тўплаб бунинг уддасидан чиқдим. Суҳбатдошим "Ҳамза" метро бекатининг чиқиш жойида хайр-эҳсон тилаб ўтирган кўзи ожиз аёл эди. Унга аввал чўнтагимдаги майда пуллардан бериб, ҳол-аҳвол сўрадим ва секин саволга тутдим:

— Кечирасиз, опа, исмингиз нима?

— Исмим Рая. Нима ишингиз бор эди, қизим?

— Ўзим шунчаки, суҳбатлашмоқчийдим.

— Исмимни эшитиб ҳайрон бўляпсизми? Ота-онам асли туркманистонлик, бир вақтлар Ўзбекистонга келиб қолишган. Улар ёшлигимда вафот этишган.

— Ёшингиз нечада?

— Ёшим 43 га қараб кетаяпти.

— Фарзандларингиз борми?

— Фарзандларим йўқ, турмушга чиқмаганман. Қариндошларим, яқинларим ҳаммаси — Туркманистонда.

— Қаерда яшайсиз?

— Кўзи ожизлар ётоқхонасида.

— Сизга давлат томонидан ёрдам пули берилса керак.

— Ойига 10 минг сўм нафақа, 10 минг сўм ногиронлигим учун ёрдам пули оламан. Шундай экан, қировли кунларда соғлиғингизни йўқотиб совуқда туриш шунчалик зарурми деб ўйлаётгандирсиз? Менинг дардлашадиган кишим бўлмаса, одамларни кўрсам, ҳеч бўлмаса уларнинг овозларини эшитсам дейман-да. Мана сиз билан гаплашиб анча енгил тортдим...

Бундай жисмонан ногирон кишиларга ҳар қанча хайр қилса арзийди. Иқтисодий аҳволи оғир, ногирон, боқувчисиз кишиларга моддий томондан ёрдам бериш халқимизнинг яхши одатларидан бири. Садақа сўраб ўтирганларга нигоҳим тушар экан, доимо мени бир савол ўйлантиради. Ўшаларнинг ҳаммаси ҳам ногиронларми, улар орасида соппа-соғ, ишга лаёқатлилари йўқ, деб ким айта олади?

Яқинда бир дугонам билан "Чорсу" бозорига тушдик. Ул-бул харид қилиб бўлгач, биттадан "булочка" сотиб олдик. Эндигина емоқчи бўлиб турганимизда 3 та бола келиб, еяётган "булочка"мизга қўл чўзиб, "беринг-беринг" деб сўрайверишди. Ноилож оғзимиздаги нонимизни бердик. Сўнгра яна булочка сотиб олдик. Озгина еган ҳам эдик, бошқа иккитасига дуч келдик...

Баъзан улар қўлингиздаги пулга "талончилардек" ёпишиб олишади, бермай ҳам кўринг-чи, "ширин-ширин" сўзларини эшитасиз. Айримлари уриб қочишдан ҳам тоймайди. Ҳозирги кунда бу тоифанинг "замонавий" турдагилари пайдо бўлаяпти. Улар юртимиздаги кўпгина муқаддас жойларда ҳам кўп учраб қоляпти. Уларнинг тил ўрганиш қобилиятларига қойил қолмай иложингиз йўқ. Чунки зиёрат учун чет элдан келган меҳмон ёки сайёҳларга улар ўша тилда "Зиёратингиз қабул бўлсин, чой-чақа ташлаб кетинг" деб айтишади... Бу ҳолат меҳмонлар кўнглида салбий фикр уйғотмайдими? Наҳотки, тиланчилару олғир лўлиларнинг ҳаракатларини назоратга олиш мумкин бўлмаса?

Дилрабо МУРОДОВА,
ЎзДЖТУ 1-босқич толибаси

Ол-а!

ДУНЁНИНГ ШОДЛИГИ... РЕКЛАМАДА!

Тушлик вақти бўлиб қолган, ўртоғим билан шаҳримизнинг Бешёғоч мавзеидаги кичикроқ қаҳвахонага кириб тамадди қилишга тутиндик. Овқатланяпман-у, радиодан таралаётган гўзал куй-наволар беихтиёр диққатимни тортди. Ажойиб қўшиқ тугаши билан навбат реклама саҳифасига берилгани эълон қилинди ва ... бошловчи:

Дунёнинг шодлиги
йиғилса бутун,
Битта рекламадан
бўлолмас устун,

дея рекламага чорловчи "пурҳикмат" сатрларни тингловчига лутфан етказди. Тўғриси, аввалига қулоқларимга ишонмадим. Буни ўртоғим ҳам тасдиқлагач, қошиқ ушлаганча қотиб қолдим. Уйга толасан киши, дўстлик, дўстлар дийдоридек беғубор тушунчалардан манфаат асосига қурилган реклама аталмиш матоҳни афзал билган бошловчи наҳотки тингловчи савиясини ҳам ўзи даражасида деб ўйласа?! Муаллиф ҳам шеърини чаққон ижодкорлар истаганча ўзгартирсин, деган ҳасратда ёзган экан-да. Алам қиладиган жиҳати дунёнинг шодликларини пулга, рекламага алмашган "билимдон"нинг ҳамкасбимиз эканлиги... Шу боис ҳам баъзилар назарида аҳамиятсиз бўлиб туюлса-да, журналист маданиятига зид ушбу ҳолат ҳақида ўқувчиларни ва радиоканал ходимларини огоҳ этиб қўймоқчи бўлдим. Журналистлар, хусусан, радиожурналистлар ҳар бир сўзни ақл тарозисида ўлчаб, маъно-моҳиятини англаб айтсин дейман-да!

Қаҳвахонадан чиқишда сотувчидан радио қайси каналда эканини сўрадим.

— "Ўзбегим таронаси"да, — жавоб қилди сотувчи...

Акбар ХАЛИЛ

ЎЗСАНОАТҚУРИЛИШБАНК

барча юртдошларимизни
кўклам оғушидаги
бетакрор малика,
аждодлар ардоқлаган
муқаддас қадрият

НАВРЎЗИ ОЛАМ

билан қизғин табриклайди.
Хонадонингизда доимо Наврўз дастурхонидек
тўкинлик, фаровонлик, қалбингизда эзгу туйғулар,
шодлигу қувонч мужассам бўлсин!
Байрам муборак, азизлар!

"ЧИЛОНЗОР ДЕНТАЛ СЕРВИС"

азиз юртдошларимизни
яқинлашиб келаётган
НАВРЎЗ АЙЁМИ
билан самимий
табриклайди.

Соғлом тишлар нафақат гўзаллик, балки
байрамона кайфият дегани ҳамдир.

Стомотология хизматининг
барча турлари сифатига
кафолат берамиз.

Манзилимиз:
Тошкент шаҳри, Муқимий
кўчаси, 12.
Тел.: 78-37-10, 78-39-00,
78-94-93.

Филиалимиз:
Тошкент шаҳри, Фарҳод
кўчаси, 8-"А".
Тел.: 76-36-61, 76-85-41.

РЕСПУБЛИКА ИХТИСОСЛАШТИРИЛГАН АКЦИОНЕРЛИК ТИЖОРАТ БАНКИ
REPUBLICAN SPECIALIZED JOINT-STOCK COMMERCIAL BANK
"ҒАЛЛАБАНК"
"GALLABANK"

Янгиланиш, яшариш ва гўзаллик айёми,
ЎЗБЕКИСТОН ИСТИҚЛОЛИНИНГ
ЎНИНЧИ НАВРЎЗИ
билан юртимиз аҳлини самимий муборакбод этади!

"Ғаллабанк" мамлакатимиз иқтисодиётининг
юксалишига ҳисса қўшишга бел боғлаган
Сиз — азизларнинг доимий ишончли
ҳамкорингиздир!

Тафаккур

ХУДБИНЛИК ТЎЛАШНИ ИСТАМАЙДИ

Франсуа де ЛАРОШФУКО

Эҳтирос кўпинча ақлли инсонни аҳмоққа, камдан-кам ҳоллардагина аҳмоқни ақллига айлантиради.

* * *

Донишмандларнинг сиполиги бор-йўғи ўз туйғуларини қалбининг тубида сақлай билиш қобилиятидадар.

* * *

Фалсафа ўтмиш ва келажак қайғулари устидан ҳамиша ғолиб келади. Аммо у бугуннинг ташвишларидан доимо мағлуб.

* * *

Тақдир кулиб турганда ўзни муносиб тута билмоқ, омад юз ўгирган пайтдагидан мушкулроқдир.

* * *

Майда нарсаларга ўта пачакилашадиган одам одатда улкан ишларга қодир бўлмайди.

* * *

Табиат инсонга қандай иқтидору афзалликлар ато этмасин, фақат тақдир кўмагидагина ундан қаҳрамон ясаш мумкин.

* * *

Кўпчиликнинг адолатга муҳаббати – адолатсизликка учраш қўрқувидан иборат.

* * *

Ўзига ишонмаган одамнинг жим тургани яхши.

* * *

Дўстларга ишонмаслик, уларга ишониб панд еб қолишдан шармандалироқдир.

* * *

Машҳур исм уни шараф билан олиб юрмаган кимсани улуғламайдигина эмас, балки хўрлайди ҳам.

* * *

Ҳамма хотирасидан зорланади, аммо ақлидан шикоят қилаётган киши йўқ.

* * *

Ақл Қалб ролини узоқ вақт ижро этолмайди.

* * *

Биз ўз эҳтиросларимизга кучли бўлганимиз боис эмас, улар кучсиз бўлгани учун қаршилик кўрсатамиз.

* * *

Бўшанглик - тузатиб бўлмайдиган ягона камчиликдир.

* * *

Одатда биз ўзимиз мақтов эшитгимиз келаётгани учун бошқаларни мақтаймиз.

* * *

Мақтовдан бўйин товлаш - уни такрорлашни илтимос қилишдир.

* * *

Тақдир ақл тузатолмайдиган камчиликларимизни ҳам тузатишга қодир.

* * *

Буюк инсонларнинг шоншарафи улар қай йўл билан қўлга киритилганига қараб ўлчаниши керак.

* * *

Ғурур қарздор бўлишни, худбинлик эса тўлашни истамайди.

А.РАҲИМ таржимаси.

Суҳбат

Бобур БОБОМУРОД: «ХАЛҚДАН ДУО ТИЛАЙМАН»

Шоир Бобур Бобомуродов 1968 йилда Бухоро шаҳрининг "Турки жанди" маҳалласида таваллуд топган. Ўрта мактабни тугатиб, Бухоро Давлат университетининг тарих факультетида таҳсил олди. Ҳозирда Ўзқурилиш саноат банкида бўлим бошлиғи лавозимида ишлайди.

Оилали. Нилуфарбону, Мавлуда, Гулбаданбегим исмли қизлар, Ҳумоюн Мирзо, Далербек, Жавоҳириддин Мирзо, Убайдуллохўжа исмли ўғилларнинг отаси.

Поклик рамзи — оқ, умид нишонаси — яшил рангни ёқтиради.

Босиқ, кўнгилчан ва беозор, табиатан камтар.

Суянгани - шеърият, халқдан тилагани - дуо.

Назаримда у шеъриятга оҳиста, ийманиб, улуғлар қошида чўчинқираб эмас, анчайин дадиллик билан кириб келди. Биз муштарийлар анчадан буён Бухородан шундай "адабий сурон"ни интизорлик билан кутган эдик. Зеро яхши шеър, яхши қўшиқ интиқлиги бор эди...

...Турмуш ташвишлари, касб изланишлари билан бўлиб, шоир Бобур билан кўришмаганимизга ҳам тўрт йил бўлиб қолибди. Бу давр ичида неча тонглар отиб, неча тунлар қораймади, дейсиз. Йўллар айро тушиб, мушоиралар баҳси тингани-чи! Бу йиллар ичида неларни йўқотдик, неларни топдик. Янгиланишлар кўрдик, бурилишлар ясадик... Эҳ-ҳе-е... Куни кеча шоир Бобур Бобомуроднинг ташрифи кутилмаган қувонч бўлди.

"Салом, Армон! Омонмисан, Ғам!
Дард, бормисан, Қадрдон дўстим?!"

Неча йиллик йироқликдан сўнг саломимиз шоир қаламига мансуб шу мисралар билан бошланди. Бирбирига эмакдош оға-сингиллардек қувондик.

— Бобур ака, Бухородан йироқлашиб кетгансиз деб эшитдик.

— Иш, изланиш, ижодий юксалиш —туғилиб ўсган жойдан йироқлашиш, деган гап эмас. Шу халқ, шу юрт учун ўзингни сафарбар қилибсанми, унинг қайси нуқтасида фаолият кўрсатишингдан қатъий назар, сен унинг фарзандисан!

— Ҳар қандай ижод кишисининг ўзига яраша "миш-миш"и бўлади. Кўнглингизга оғир олманг-у, шоир Бобурни Юлдуз Усмонова "олиб кетибди", деган гапга ишонмадим.

— Бу "миш-миш"лар менинг ҳам қулоғимни четлаб ўтмаган. Биз Юлдуз Усмонова билан ҳамкорликда ишлаймиз, холос. Эшитган бўлсангиз, "Бухоро тупроғи ташқаридан олинган" деган гап бор. Инсон интилса, изланса, юқори чўққиларга чиқади, кучли бўлади. Кучли бўлиш учун эса тинмай меҳнат қилиш зарур. Йигит кишининг аввало, пешонасида бўлсин экан. Нимагаки эришган бўлсам, нимаики қилган бўлсам, кўнглим учун қилганман. Ҳеч кимдан ҳеч нарса таъма қилмайман. Айниқса, аёл зотидан... Аммо Юлдуз билан қилинаётган ижодий ҳамкорликдан хурсандман.

— Шеърларингизни айнан қўшиқ учун яратасизми?

— Мен бирорта шеър ёки ғазалимни бастакорга қўшиқ учун махсус олиб борган эмасман. Қўшиқнинг жони куй бўлса, вужуди шеърдир. Сўз ва куй жисму жон каби бир бутун бўлган жойда ҳақиқий қўшиқ пайдо бўлади. Шундай куйни яратган ҳам, шундай шеърни ёзган ҳам дунёга келганидан рози бўлса, ҳақли.

— Яна қайси қўшиқчилар билан ҳамкорлик қиласиз?

— Озода Нурсаидова, Анвар Санаев, "Аср" гуруҳи, Азим Муллахонов билан ҳамкорлик қилмоқдаман.

— Шеърларингизни кўпчилик санъаткорлар қўшиқ қилиб куйламоқда, баъзан "буюртма" қўшиқлар ҳам тушиб қолади. Бу кўнгил тубидан отилиб чиқадиган шеърларга қараганда, бироз сохтароқ бўлса керак.

— Тўғри, "буюртма" шеърни ёзиш бироз мушкул. Аммо ўша санъаткор сенга ишониб келибдими, уни оқлаш зарур. Элга манзур яхши қўшиқ куйловчи ва тингловчи учун ҳам катта бахт.

— Бобур ака, "Эсиз, одамлар" қўшиғининг яратилишига сабаб нима?

— Инсон ўз ҳаёти давомида кўп заҳматлар чекади. Аммо заҳматсиз, курашсиз ҳаёт ҳам бемаъни умрга ўхшаб кетади. Мен ким биландир ошно тутинсам, ҳеч қачон олдимга худбин мақсадларни қўймайман. Тўғри кўнгил билан қарайман... Аммо ишончимни суиистеъмол қилганлар, ортимдан тош отиб, оёғимдан чалмоқчи бўлганлар ҳам кўп бўлди... "Эсиз, одамлар" шунинг замирида яралган.

— Шеъриятдан анчагина чекинган кезларингиз ҳам бўлди. Ёки ўшанда кўнглингизга қарши чиққандингизми? Яна шеъриятга қайтишингизнинг боиси нима?

— Шеъриятни жиддий иш деб билмаганман. Шеърият учун дард керак экан. Шеър изтироб ва яна дарддан яралади.

— Демак, сизни дард қайта уйғотган...

— Мен кулганим йўқ,
мендан кулди тақдирим,
Бир кўнглим икки бўлди,
ҳар бири ярим,
Куйдиради бир ёрим,
Суйдиради бир ёрим...

— Бобур ака, раҳматли укангиз Баҳриддиннинг ўлими кўпчиликни қайғуга солди.

— Айни навқирон чоғимизда онамизни йўқотиб қўйдик. Укаларим, синглимнинг тақдири, ҳаёт йўли оиланинг каттаси — менга қолди. Отам билан анча қийинчиликлар кўрдик. Уларни уйли-жойли, касбҳунарли этдик. Баҳриддиннинг ўлими эмас, фожеали ўлими юракларимизни вайрон қилди. Ҳақсизликнинг очилмаган қурбони бўлиб, ҳаётдан эрта кўз юмган раҳматли укам Баҳриддиннинг руҳини сабрлар, жаннатлар қўлласин. Ёмонларни худога солдим!

Неларни ўйладим,
осмонда кўзим,
Тиконларга тушди
мен босган қадам.
Айтмасам-чи, ҳали
айтмаган сўзим...
Мен ҳеч ғам емайман,
мени ейди ғам...

— Бобур ака, шеъриятдан топганингиз?

— Ўзимни, йўлимни, кўнглимни.

— Йўқотганингиз...

— Яқинларимдан йироқ бўлдим.

— Кимларга ҳавас қиласиз?

— Бировдан кўзини олиб қочмайдиганларга.

— Ёшлик, сизнингча, нима?

— Ёшлик — шеърият, гўзаллик, дунёнинг қувончи!

— Сизнинг қувончингиз?

— Халқимизнинг тинчлиги, юртимизнинг ободлиги.

— Халқдан тилагингиз?

— Халқдан тилагим — дуо. Халқимиз тилида ҳамиша яхши сўз бўлса, мен унга борлигим ва борлиғимни ҳадя қиламан.

Лайло ҲАЙИТОВА суҳбатлашди.
Бухоро

Мутолаа

ТАНИШ ҚИЁФАЛАР

Анчадан буён шундай асарни қўмсаб юргандим; қаҳрамони бугуннинг одами бўлса, юзма-юз кўриб юрган кишилар сиймосини кўз ўнгимизда намоён қилса!.. Қай даражада бўлса-да, бугуннинг гапини тинглагандек ҳис этсанг ўзингни. Абадул-абад давом этадиган яхшилик ва ёмонлик, эзгулик ва ёвузлик ўртасидаги кураш ҳақида холисона мушоҳадалар акс этса...

Устоз адибимиз П.Қодиров ҳаётда ҳамиша эзгулик ғолиб келишини айтиб, фақат ёзувчи уни тўғри талқин қилиши муҳимлигини таъкидлаган эди. Таниқли журналист ва адиб Тўхтамурод Тошевнинг яқинда Ғафур Ғулом номидаги Адабиёт ва санъат нашриёти томонидан чоп этилган «Хиёнат» қиссаси қаҳрамонлари ҳам эзгулик йўлида ғолиб бўлган инсонлардир. Пок севги ва чинакам муҳаббатига содиқ Адолат ҳаётдаги турфа ғовларни енгиш учун мардона курашади. Азизнинг қисматини ўз қисмати деб билади. Унинг ҳам диёнатли бўлиши, ҳақиқат учун сабот билан курашишини истайди. Бироқ Азизнинг ўта бўшанглиги, лақмалиги ва қатъиятсизлиги туфайли не балоларга гирифтор бўлгани оқибатида уларнинг севгиси алал-оқибат бадном бўлгани китобхонлар қалбида ҳам армонга айланади...

Адолат хиёнат кўчасига кирмади. Азиз нима деса кўнди. Қай йўлдан бошласа, йўриғига юрди. Ақллифаросатли қиз тутиши мумкин бўлган йўлдан адашмади. Шу ўринда беихтиёр савол туғилади; хўш, Азиз нечун бунчалик тубан кетди?! Наҳот, аллақандай ғаламисларнинг тузоғига осонгина илиниб қолди?! Ахир Адолатнинг саъй-ҳаракатлари унга маълум эди-ку...

Асар бошданоқ ўқувчи диққат-эътиборини ўзига жалб қилади: «Хотини эрини суд қилар эмиш». Ана шу «тугун» асар интиҳосида ўз ечимини топади. Адолат ақлли, фаросатли қиз. У мактабни аъло баҳоларга тамомлаган. Орзуси юрист бўлиш. Тақдир эса уни не куйларга солмади, дейсиз. Оилавий можаролар сабаб қиз ва йигит никоҳдан ҳам пинҳона ўтишга мажбур бўладилар. Ана шу воқеа ривожида ўқувчи қатор таниш қиёфаларга дуч келаверади.

Бу оила бахтига чанг солган зот – туман раҳбари Пиримқул Болтабоевич. У нафақат бир оила бахтига зомин бўлади, балки, туман миқёсида ҳам кўп ҳунарлар кўрсатади. Атрофига гумашталарини йиғиб олган бу кимса тўраларча порахўрликни авж олдиради. Босартусарини билмай, жамият тараққиётига ғов бўлаверади.

Унга ҳамма бирдек қуллуқ қилмайди. Биринчи галда ўз тоғаси Самад Пиримқулни эгри йўллардан қайтариш учун курашади. Юзига дангал-дангал гапиришдан истиҳола қилмайди. Иккинчи томондан туман Кенгаши фаоллари Феруза Аҳадовна, Тоҳир ака, журналистлар «биринчи раҳбар»нинг хатоларини юзига дадил гапирадилар, ошкора курашдан чўчимайдилар.

Ҳаётда ҳар қандай салбий ҳолатларга қарши мардона кураша оладиган куч топилади. Асарда ҳокимлик мансабини суиистеъмол қилаётган Пиримқул Болтабоевичга қарши курашга дадил бел боғлаган оддий туман таҳририяти ходими дадиллиги ҳам ҳаққоний тасвирланган:

«– Рустам Асадовични ҳам ўзингиз ишга таклиф қилгансиз, – чақиб гапирди муҳаррир. – Очеркка келсак, унинг қаҳрамони тажрибали деҳқон, ажойиб, намунали инсон. Ўзбекистон мустақиллигининг 9 йиллиги муносабати билан у киши орден билан тақдирланди. Буни ўзингиз яхши биласиз...

– Эсиз орден! Тағин донгдор деҳқон эмиш! Мана бу мақолани кўринг, на маъно бор, на маслак. Мухбирингиз пахтанинг «П» ҳарфини билмайди-ку, яна пахта ҳақида оғиз кўпиртириб ёзишига бало борми?

– Сиз эса раҳбарликнинг «Р» ҳарфига ҳам тушунмайсиз!»

Босар-тусарини билмай қолган айрим кимсаларга бу қадар дадил гапириб, ҳақиқат учун курашадиган журналист сиймоси шу тариқа ёрқин бўёқларда тасвирлангани асар қадрини бир қадар оширгандек таассурот қолдиради ўқувчида. Алалхусус, қиссанинг сўнгги бобларида ўша бадкирдор кимсаларнинг ҳақиқий башараси ошкор бўлгани ва ҳақиқат қуёши балқигани ишонарли тасвирланган.

Адиб ўқувчи эътиборини муҳим ижтимоий ҳодисага қаратади.

Пиримқул Болтабоевич кеча кимнингдир ноғорасига ўйнаган бўлса, бугун тағин амал курсисига зарпечакдек ёпишган. У шу мансаби учун ҳар қандай тубанликдан қайтмайди. Ҳатто, қизининг тақдири ҳам унинг учун бир пул. Ўзига садоқатли шерик деб билган Шералини комига тортади. Бировнинг оиласига чанг солишдан заррача истиҳола қилмай, аввал оила бошлиғи Шералини йўлдан уради. Сўнг у орқали ўғли Азизни тузоғига илинтиради...

Пиримқул Болтабоевич кўпчилик учун таниш қиёфа. Унинг исми шарифи турлича бўлиши мумкин. Бироқ ёзувчи тўғри акс эттиргани- дек, у бугун жамиятимиз учун ўз номи билан – зараркунанда! Китоб аввалида баён этилган Юртбошимизнинг «Катталарни ҳурмат қилиш, оила ва фарзандлар тўғрисида ғамхўрлик қилиш, очиқ кўнгиллилик, миллатидан қатъи назар одамларга хайрихоҳлик билан муносабатда бўлиш, ўзгалар кулфатига ҳамдард бўлиш ва ўзаро ёрдам туйғуси кишилар ўртасидаги муносабатларнинг меъёри ҳисобланади» деган пурмаъно сўзларига яраша асарда жамиятимиз ривожига тўғаноқ бўлаётган кимсалар қиёфаси бадиий бўёқларда жонли тасвирланган.

Ҳақиқат эгилади, букилади, аммо ҳеч қачон синмайди. Беҳисоб пулларига, ошна-оғайниларига қаттиқ ишонган Пиримқул Болтабоевич одамларга қай тариқа хиёнат қилган бўлса, қилмишига яраша жазосини тортди. Кези келганда ўша ҳаром-хариш бойликлари ҳам, суянчиғим деб билган «танка»лари ҳам вафо қилмайди. Хиёнатга яраша хиёнат қайтиши ҳаётнинг ёзилмаган қонунларидан эканини ёзувчи ўзига хос маҳорат билан тасвирлаган. Изланувчан адиб ана шу ҳаёт ҳақиқатини бадиий бўёқларда ёрқин акс эттиргани айни муддао бўлган.

Долзарб мавзуда ёзилган ушбу асар моҳият-эътиборига кўра яхшигина сценарийга ўхшайди. Унинг асосида фильм яратилса, айни муддао бўлур эди, деган ўй кечади кўнглингиздан. Албатта, буни вақт кўрсатади...

Унча-мунча асарларда учрагани каби «Хиёнат» қиссасида ҳам озми-кўпми қиёмига етмаган ўринлар йўқ эмас. Бадиий мукаммал асар ҳақидаги баҳсларнинг интиҳоси йўқ, албатта. Гап унга қай кўз билан қарашга ҳам боғлиқ бўлса керак. Муҳими, Тўхтамурод Тошев бугунги таниш қиёфалар ҳақида ўзига хос равишда чизгиларини қоғозга тушира олган, деб ҳисобласа бўлади. Ижодкорнинг ўзига хос ютуғи ҳам шу!..

Тўлқин ЭШБЕК

Туйғу

ЮК КЎТАРГАН АМАКИ

Қорнинг изғиринли ва совуқ кунлари эди. Совуқ бўлганида ҳам, анча-мунча одам иссиқ уйида жони ҳузур қилиб ўтиришни хоҳлайдиган даражада. Таассуфки, уйимиздагиларнинг барчаси ўз ишларига кетишган, ёлғизгина мен уй юмушлари билан банд эдим. Бехосдан қўнғироғимиз чалиниб қолди. Бориб дарвозани очганимдан сўнг эса, совуқ бўлишига қарамай юпунгина кийинган, елкасига қоп орқалаган, юзлари қизариб, қандайдир илинж билан боқиб турган нотаниш амакига кўзим тушди. Унинг аҳволи кишида аянч ҳиссини уйғотарди. Шунданми, амакига ачинибгина қараб, салом бердим. Амаки эса саломимга алик олгач:

— Қизим, гилам сотиб юрибман, уйингиздагиларга айтиб кўринг-чи, агар оламиз дейишса, арзон қилиб берардим, — деди.

Мен оиламизнинг катталари ишга кетганлигини айтдим. Амаки эса афсус билан қўшни хонадон томон йўл олди. Шу тобда назаримда унинг кўзларидаги илинж тобора сўниб бораётгандек туюлди. Начора... "Толиба" номини олганимга эндигина 6 ой бўлибди. Ўзимнинг алоҳида маблағим бўлганида, амакини хурсанд қилиш учун бўлса ҳам, унинг гиламини сотиб олган бўлардим.

Ҳарқалай, шундай дея ўзимга ўзим таскин бердим. Ваҳоланки, бу ерда гап амакини хурсанд қилишда ҳам, унинг не-не машаққатлар билан тўқиган гиламини сотиб олишда ҳам эмас. Гап унинг зиммасидаги оила юкида. Бу юкнинг, ўзи кўтариб юргани — қоп ичидаги гиламдан-да оғирроқ эканлигида. Қолаверса, баъзилар рўзғор юкини ҳалол меҳнату машаққатлар билан кўтаришса, баъзилар уни бировларнинг ҳақи, таъмагирлик эвазига ўтказмоқчи бўлишади. Ва яна ҳар галгидек бунинг асорати айбсиз айбдор қоракўз фарзандларга тушишини ўйлаб ҳам кўрмаймиз.

Секин-секин қадам ташлаб кетаётган амакининг ортидан боқиб, шулар хаёлимдан ўтди-ю, Ҳайдар Хоразмийнинг "Бўз тўқувчи кампир ва баззоз" ҳикоятидаги каби замонамизнинг айёр ва муттаҳам баззозлари амакининг йўлида ҳам учрамаслигини тилаб қолавердим. Ҳар ҳолда, ўша пайтда қўлимдан келадигани шу эди, холос.

Зебо НАМОЗОВА,
ЎзДЖТУ Халқаро журналистика факультети толибаси

Синглимиз САИДАХОН!
Туғилган кунингиз муборак бўлсин!
Илоҳим, узоқ умр кўринг, яқинларингиз бахтига доимо соғ-омон, шод-қувноқ юринг.
Инсонлар ардоқлайдиган гўзаллик, самимийлик ва беғуборлик ҳеч қачон Сизни тарк этмасин.
Бахтли бўлинг.

"Ҳуррият"чилар

Ҳурматли Зоир Мирзаев!
Сизни таваллуд кунингиз билан чин дилдан муборакбод этамиз!
Илоҳим, узоқ умр кўринг, оилангиз бахтига доимо соғ-саломат бўлинг.
Омад Сизга ҳамиша кулиб боқсин!

Самарқанд вилоят ҳокимлиги молия бошқармаси жамоаси

УЧ УЛФАТ, БИР ҲИКМАТ

Ёйлар бўйича:

1. Жанубий Осиёдаги чўл. 2. Тўшама спорт анжоми. 3. Горький қаламига мансуб асар. 4. Сеҳрли диёрдаги тоғ тизмаси. 5. Манзарали ўсимлик. 6. Баъзи ҳайвонлар аъзоси. 7. Ўрта асрлардаги шаҳар аҳолиси ёхуд "фойда"нинг синоними. 8. Қора қитъадаги кўл. 9. Кимёвий унсур. 10. Танаси қаттиқ дарахт. 11. Нутқ булаги. 12. Математик атама. 13. "Туйғу"нинг эгизаги. 14. Юк автомобили русуми. 15. Замонавий эстрада санъати тури. 16. Шахмат ўйинидаги ҳолат. 17. Мисрдаги илк шаҳар-давлатларнинг юнонча аталиши. 18. Дуккакли ўсимлик. 19. Яккакураш тури. 20. Мумтоз адабиётда кўз ёши. 21. Ичилади, лекин суюқлик эмас. 22. Қадимда Жанубий Америкада ҳукм сурган подшолик. 23. Шахмат доналаридан бирининг форсчаси. 24. Юз йиллик давр.

Энди шакл четидаги рақамларни мос жавоб сўзларининг бош ҳарфлари билан алмаштиринг. Ундан халқ ҳикматларидан бирини билиб оласиз.

Ривоят

ҲАМЁН КИМНИКИ?

Бир япон савдогари ўз ҳамёнини йўқотиб қўйибди. Унинг ичида юз тилла пул бор эди. Ҳалол одам уни топиб олдибдию, келтириб мансабдорга топширибди. Савдогар келиб, ўз ҳасратини тўкиши ҳамоно мансабдор ҳамённи унга кўрсатиб сўради:

- Ҳамёнинг шу эмасми?

- Худди ўша! - дея ҳаяжонда талпинган савдогарнинг чўзилган қўлларидан ҳамённи олиб қочаркан, мансабдор деди:

- Йўқ, йўқ, шошма! Йўқотилган нарсани текинга қайтарилганини эшитганмисан? Ҳамёнингни топган кишига суюнчи пули бермайсанми?

Савдогар зиқналигидан топган кишига пул бергиси келмади. Шу боис ҳамёнга қараб:

- Бу ерда юз тилла қолибди, холос. Аслида пулим 120 тилла эди. Топган одам 20 тиллани олиб бўлибдику!

- Нималар деяпсан, ҳамёнда бор-йўғи юз тилла бор эди! - дебди мансабдор.

- Йўқ, унда 120 тилла бор эди, — дея шаллақиликка ўтибди савдогар.

Баҳс авжига чиқса ҳам унинг охири йўқдек туюлибди.Шунда мансабдор ҳукмдор олдига бориб вазиятдан воқиф этибди.

- Ҳамёнингда 120 тилла борлигига аминмисан,- деб сўрабди ҳукмдор.

- Худди шундай! Аниқ биламан, - дебди савдогар.

- Унда, бу сенинг ҳамёнинг эмас экан. Сеники бўлмагандан кейин, уни ким топган бўлса ўшанга бериш керак. Сен эса ўша 120 тиллали ҳамёнингни қидирақол, балки топарсан, дебди ҳукмдор ва ҳамённи ҳалол одамга беришга буюрибди.

Ўзбекистон Оммавий ахборот воситаларини демократиялаштириш ва қўллаб-қувватлаш жамғармаси, Миллий матбуот маркази ҳамда "Ҳуррият" газетаси таҳририяти Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси масъул ходими Раҳмон Қўчқоровга падари бузруквори
ЎРМОНЖОН отанинг
вафоти муносабати билан таъзия изҳор этади.

Самарқанд "Махси" ҳиссадорлик жамияти раиси
Ориф ИСТАМОВнинг
бевақт вафоти муносабати билан унинг оила аъзоларига чуқур ҳамдардлик изҳор этамиз.
Марҳумнинг охирати обод бўлсин.

Бир гуруҳ дўстлари

Mustaqil gazeta HURRIYAT

Ўзлигини англаб ет!

Муассис: Ўзбекистон Оммавий ахборот воситаларини демократиялаштириш ва қўллаб-қувватлаш жамғармаси

Бош муҳаррир **Амирқул КАРИМОВ**

Таҳрир ҳайъати: Хуршид ДЎСТМУҲАММАД, Азамат ЗИЁ, Абдуқаҳҳор ИБРОҲИМОВ, Абдуқаюм ЙЎЛДОШЕВ, Наим КАРИМОВ, Норали ОЧИЛОВ (бош муҳаррир ўринбосари), Озод ШАРАФИДДИНОВ, Раҳмон ҚЎЧҚОР

Газета Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот қўмитасида 165-рақам билан рўйхатга олинган. Бичими А-2.

Таҳририят манзили: Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй. Телефонлар: 133-69-45, 136-53-63

Индекс:
Якка обуначилар учун — 233 Ташкилотлар учун — 234

«Шарқ» нашриёт-матбаа акциядорлик концерни босмахонасида босилди. Манзил: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй.

Навбатчи муҳаррир: Собиржон ЁҚУБОВ

Топшириш вақти — 21.00
Топширилди — 19.00
Буюртма — Г - 3142

Муаллиф фикри таҳририят нуқтаи назаридан фарқланиши мумкин. Таҳририятга юборилган мактуб ва мақолаларга ёзма жавоб қайтарилмайди.

Hurriyat kompyuter markazida terildi va sahifalandi.